

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

29. An capti in bello iusto possint fugere, etiam quando benigne à Domino suo tractantur, dummodo non fugiant animo evagandi, sed reduendi ad suos, & patriam reperendi? Et quid, si fidem servus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XXIX.

An capti in bello iusto possint fugere, etiam quando benigne à Domino su. tractantur, dummodo non fugiant animo euagandi, sed redeundi ad suos, & patriam repetendi? Et quid, si fidem seruus dederit non fugiendi, & maxime si iuramentum adhibuisset? Et an supradicta maxime procedant ad Christianos à Turcis captos, qui non solum possunt fugere, sed etiam Dominorum suorum bona diripere, & in quantumque quantitate secum asportare? Ex p. 6. tract. 4. Ref. 14.

§. 1. Aliqui, quos ego alibi citavi, negatiam tenent sententiam, & id probare videntur iura cap. si quis seruum 17. quast. 4. ex Concilio Gangrensi, & ex Concilio Lateranensi sub Martino I. in quibus grauis pena decernitur ei qui persuaserit seruo, vt à domino suo recedat. Et in leg. 1. Cod. de seruis fugitiuis dicitur Fugitiuus seruus furtum sui faciens domino.

2. Præterea qui iuste captus est, iuste seruit, & iusto titulo dominus eius dominium acquisiuit: eo autem quod quis iuste possidet non potest iuste spoliari, Accedit simile de eo, qui iuste damnatus est ad exilium, à quo non potest sine peccato discedere: ergo neque ille, qui iuste damnatus est ad seruitutem. Denique serui, qui fugiunt, si deprehendantur, iuste puniuntur à dominis, & in leg. 3. Cod. de seruis fugitiuis, grauis pena eis decernitur: ergo peccant fugiendo.

3. Et hanc sententiam tenet Nauarrus in summa cap. 17. num. 103, & alij relati à Covarruua in Regul. peccatum, par. 2. §. 21. num. 6. Et hanc sententiam vtiorem putat Lorca in 2. 2. disput. 54. memb. 2. num. 29. vbi non obligant Romanae leges.

4. Sed ego affirmatiuè sententiæ adhaereo, quam tuetur Lessius lib. 2. cap. 5. dub. 5. num. 24. Duuallius in 2. 2. Diui Thomæ tract. de charitate, quast. 16. art. 6. Castrus Palaus tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 4. numer. 15. Valentia tom. 4. disput. 3. quast. 16. punct. 3. & alij. Dico igitur seruos captos in bello iusto posse fugere, non solum quando iniuste, & crudeliter à domino suo tractantur, in hoc enim omnes consentiunt; sed etiam quando benigne, dummodo, inquit, non fugiant animo euagandi, sed redeundi ad suos, & patriam repetendi, & dummodo si dominus eum in fuga attingat, ei obediat, & ad locum seruitutis suæ non inuoluntariè redeat: fas enim non est seruo vi contra verum dominum suum resistere.

5. Prior pars consuetudine firmatur: hoc enim vbiq; receptum est; vt si serui aufugerint ad pristinum locum, atque ad dominum non redeant, nec redire compellantur: & istud lege Imperatoria roboratur, leg. nihil interest ff. de captiu. & post lim. reuers. vbi sic habetur. Nihil interest, quomodo captiuus reuersus sit; vtrum demissus, vel vi, vel fallacia potestatem hostium euaserit: ita tamen si ea mente venerit, vt non illic reuerteretur. Et in §. item ea, Institut. de Rev. diuis. subditur. Qui tamen si euaserint nostram potestatem, & ad suos reuersi fuerint, pristinum statum recipiant.

6. Posterior verò pars, nempe si fugiendo à dominis recuperentur, debere suis dominis obedire: patet ex eo quod quandiu fugiunt, nondum adepti sint plenam libertatem & adhuc perseverat possessio legitima ipsius domini: quo fit, vt iuste eos reducat,

ipsique tenentur ei obedire, saltem non resistere: adde incarcerationum secundum omnes effringendo carceres non peccare; sed si à custodibus & licitoribus reperiat, non potest resistere, sed eis debet morem gerere: quo fit, vt licet puniri possint à dominis etiam si citra vllum peccatum aufugerint.

7. Limitanda tamen est hæc opinio, vt procedat, nisi fidem seruus dederit non fugiendi, quia tunc speciali titulo fidelitatis, & maxime si iuramentum adhibuisset, non potest fugere.

8. Et omnia supradicta maxime procedunt ad Christianos, à Turcis captos, qui vt alibi satis firmavi, possunt non solum fugere sed etiam dominorum suorum bona diripere, titulo & iure iusti belli & perpetui, quod Turcæ cum Christianis gerunt; & quia tyrannicè occupant Terras Christianorum. Ex quo vt bene aduertit Lorca in 2. 2. Diui Thomæ, disput. 54. memb. 2. numer. 26. oritur facultas inferendi eis, quodcumque nocuerint: quod etiam docet Solorzanus de Indiarum iure lib. 2. cap. 10. numer. 24. & cap. 11. numer. 45. & contra Ancharanum in cap. peccatum, de Regul. iur. in 6. tradit Gloss. & Doctores in cap. ius gentium, 1. distict. Innocentius in cap. olim el 1. de restitut. spoliar. Naldus in sum. verb. Christianus, ver. Infidelis, & verb. seruus; Marta de iurisdic. part. 1. cap. 24. à num. 46. Aponte in decisioib. part. 1. decis. Vide etiam me ipsum in part. 5. tract. 13. resol. 98.

9. Dicendum est igitur licere cuiilibet Christiano mancipio Turcarum fugere, & bona eorum in quantumque quantitate secum asportare.

Sup. hoc in Ref. & §. 1. nor. præterea, & in Ref. 2. §. Limitantur, & lege etiã doctrinã alterius §. carum adnotationum. Et pro alibi contento in lin. 2. huius §. Et omnia in to. 8. 11 7 Ref. 38. & hic infra in tr. 8. Ref. 13.

Quæ hic est in tom. 8. tr. 7. Ref. 38. paulo post initium, & seqq.

RESOL. XXX.

An capti in bello habito inter Christianos licite possint redimi, & in conscientia teneantur soluere pretium premium suæ redemptionis? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 16.

§. 1. Casus est multum practicabilis, præsertim in his nostris ærumnosis temporibus, & affirmatiuam sententiam tenet Aluarus Valascus tom. 1. consult. 30. num. 4. & 5. Quia licet captus in bello inter Christianos non efficiatur seruus capientis iuxta Bart. & alios in dicta l. hostes. bene tamen tenetur pretium redemptionis, seu relaxationis suæ persolvere, & vsque ad perfectam solutionem retineri, & illud pretium Græci appellant λυτρον à λυτρος quod est redimo vnde λυτρος redemptor, Galli autem appellant Ranson, ita Ioan. de Terra dicto tract. contra Rebelles Regum 3. tract. art. ult. concl. 27. Guiliel. de Cun. cap. Raynuius, verb. & uxorem, n. 824. de testamen. Boer. in titul. de consuetud. iur. & stat. person. §. sequitur. Rebuff. in dicta l. hostes pag. 641. & nemine relato Covarr. in alleg. §. 11. num. 6. Et ita fuit seruatum in quibusdam, qui capti fuerant, quo tempore aggressa & de bellata est Ciuitas Olyssiponenis Metropolis Regni Lusitanæ, ab eodem exercitu expulsis rebellibus, qui eam nitebantur propugnare: pecunias enim quas capti pro se dederunt, vel promiserunt non poterunt à militibus capientibus repetere. Et vt auditum à viris probatæ fidei, qui multas regiones peragrauit, id est fit in Germania, Fladria, Gallia, Italia, & plerique aliis Christianorum Regionibus, quando inter eos bella geruntur, & quando bellum est iustum, captis talia posse imponi scriptum reliquit Bald. in l. nam & seruus ff. de negot. gest. & tradit Rebuff. vbi supra, qui ait huiusmodi pretium redemptionis cedere lucro capientis, vel capientium inter eos diuidendum: dum tamen non excedat millia decem,

Sup. contento in hac Ref. late supra in Ref. 19. à principio vsque ad §. Sed hic, & infra in tr. 8. Ref. §. vlt.